

**„INTERWENCYJNY” PROJEKT
NOWELIZACJI KODEKSU KARNEGO
W KONTEKŚCIE ZMIAN
DOKONANYCH W PRAWIE KARNYM
NA MOCY USTAWY Z 7 LIPCA 2022 R.
(WYBRANE PROBLEMY)**

MIROŚŁAWA MELEZINI*

DOI: 10.26399/iusnovum.v20.2.2026.13/m.melezini

STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania są zmiany w prawie karnym materialnym już dokonane i projektowane w latach 2022–2025. Punktem wyjścia analizy stało się zagadnienie motywów i zakresu zmian wprowadzonych do Kodeksu karnego na mocy ustawy z 7.07.2022 r., która radykalnie zaostrzyła odpowiedzialność karną, zwiększając wydatnie poziom punitywności prawa karnego. Opierano się przy tym na nierzetelnie zdiagnozowanej rzeczywistości dotyczącej obrazu przestępczości. W tym kontekście przedstawiono propozycje naprawczej i jednocześnie interwencyjnej nowelizacji Kodeksu karnego z 14.06.2024 r., przedstawionej przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego. Wyrażając pozytywną opinię na temat proponowanych zmian, uznano, że ich zakres jest wąski i wskazano potrzebę podjęcia w najbliższej przyszłości prac nad przygotowaniem nowego Kodeksu karnego. Po poczynionych uwagach na temat projektu zmian Kodeksu karnego opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną, przedstawiono propozycję rządowego projektu nowelizacji Kodeksu karnego z 28.10.2024 r. (UD 153), opracowanego na bazie projektu Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, który został przyjęty przez Radę Ministrów 15.07.2025 r. Choć kierunek zmian obu projektów jest zbieżny, to nie wszystkie rozwiązania zaproponowane przez Komisję Kodyfikacyjną uzyskały poparcie rządu. W końcowej części opracowania wskazano te propozycje Komisji Kodyfikacyjnej, które zostały odrzucone przez rząd, co pokazuje bardzo wąski, aczkolwiek niezbędny zakres proponowanej nowelizacji. Niemniej, w opinii autorki opracowania, przedstawione w projekcie propozycje zmian

* prof. dr hab., Wydział Prawa i Administracji, Akademia Łomżyńska (Polska), e-mail: mmelezini@al.edu.pl, ORCID: 0000-0001-6168-5590

istotnie zwiększają swobodne uznanie sądu w zakresie wymiaru kary i mogą przyczynić się do racjonalizacji praktyki wymiaru sprawiedliwości.

Słowa kluczowe: prawo karne, nowelizacja Kodeksu karnego, Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, rządowy projekt zmian Kodeksu karnego

‘INTERVENTION’ DRAFT AMENDMENT TO THE PENAL CODE
IN THE CONTEXT OF CHANGES MADE TO CRIMINAL LAW PURSUANT
TO THE ACT OF 7 JULY 2022 (SELECTED PROBLEMS)

ABSTRACT

This study examines the changes in substantive criminal law already made and planned for the years 2022–2025. The starting point for the analysis is the issue of the motives for and scope of the changes introduced to the Penal Code under the Act of 7 July 2022, which radically tightened criminal liability, significantly increasing the level of punitiveness of criminal law, while being based on an unreliable diagnosis of the reality concerning the picture of crime. In this context, proposals for a corrective and, at the same time, interventionist amendment to the Penal Code of 14 June 2024, presented by the Criminal Law Codification Commission, are discussed. Expressing a positive opinion on the proposed changes, it is considered that their scope is narrow, and the need to undertake work on the preparation of a new Penal Code in the near future is indicated. Following the comments made on the draft amendments to the Penal Code prepared by the Codification Commission, a proposal for the government draft amendment to the Penal Code of 28 October 2024 (UD 153), developed on the basis of the draft of the Criminal Law Codification Commission and adopted by the Council of Ministers on 15 July 2025, is presented. Although the direction of changes in both drafts is similar, not all solutions proposed by the Codification Commission received government support. The final part of the study indicates those proposals of the Codification Commission that were rejected by the government, which points to a very narrow, albeit necessary, scope of the proposed amendment. Nevertheless, in the opinion of the author of the study, the proposed changes presented in the draft significantly increase the court’s discretion in the imposition of punishment and may contribute to the rationalisation of the administration of justice.

Keywords: criminal law, amendment to the Penal Code, Criminal Law Codification Commission, government draft amendment to the Penal Code

Na tle ponad 100 nowelizacji Kodeksu karnego z 1997 r.¹ istotnie wyróżnia się rozległa i głęboka zmiana prawa karnego, dokonana na mocy ustawy z 7 lipca 2022 r.² Oparta na przekonaniu, że efektywność prawa karnego zależy od stopnia surowości represji karnej, o wyrażnie populistycznym³ zabarwieniu, odwołującym się do potrzeby

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 383).

² Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 2600). Ustawa weszła w życie z dniem 1 października 2023 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 403).

³ Na temat pojęcia „populizm penalny” zob. W. Zalewski, *Populizm penalny – próba zdefiniowania*, w: *Populizm penalny i jego przejawy w Polsce*, red. Z. Sienkiewicz, R. Kokot, Wrocław 2009, s. 13–32.

wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa obywateli, radykalnie zastrzyła odpowiedzialność karną, zwiększając wydatnie poziom punitivności prawa karnego. Nie ograniczono się przy tym do drastycznego zaostrenia granic ustawowych zagrożeń przypisanych poszczególnym typom czynów zabronionych, prowadząc do wyraźnej wewnętrznej niespójności ustawy karnej, ale wprowadzono także zmiany systemowe w części ogólnej Kodeksu karnego, które dodatkowo w ramach tak zaostrenzonych sankcji karnych ograniczyły swobodę sądów w zakresie ustalania wymiaru kary, ukierunkowując sądy w stronę wyboru bardziej surowej represji karnej.

Prawodawca ma oczywiście prawo wyznaczyć wyższy od wcześniejszego stopień punitivności systemu prawa karnego, jednakże zmiany zmierzające do zaostrenia karaniami wymagają od projektodawcy wskazania rzeczywistych racji aksjologicznych i kryminalno-politycznych. Wymaga tego konstytucyjna zasada proporcjonalności, zawarta w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP⁴. Tymczasem z treści uzasadnienia do ustawy wynika, że:

Zasadniczym założeniem, które legło u podstaw nad projektem zmian Kodeksu karnego, była potrzeba wzmocnienia ochrony prawnokarnej w zakresie czynów godzących w tak fundamentalne dobra prawne jak życie i zdrowie człowieka, wolność, wolność seksualna czy własność. Głównym celem projektu jest wzmocnienie ochrony prawnokarnej przed najcięższymi kategoriami przestępstw przez zaostrenie odpowiedzialności karnej za: 1) najpoważniejsze przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, w szczególności na szkodę małoletnich, 2) przestępstwa drogowe popełniane w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, 3) przestępstwa popełnione w ramach zorganizowanych grup przestępczych⁵.

W dalszej części uzasadnienia wskazano, iż: „Obecny stan prawny nie realizuje w pełni funkcji ochronnej prawa karnego, przez co nie zapewnia wystarczających narzędzi dla ograniczenia przestępczości i zabezpieczenia istotnych wartości społecznych”⁶. Trudno w takich argumentach doszukać się rzeczywistych racji przemawiających za potrzebą drastycznego zwiększenia stopnia punitivności prawa karnego. Brak jest w szczególności rzetelnej argumentacji o charakterze kryminalno-politycznym, tj. właściwego zdiagnozowania faktów dotyczących obrazu przestępczości oraz stanu praktyki wymiaru sprawiedliwości, które przemawiałyby za potrzebą zmian czy modyfikacji w obszarze prawa karnego w kierunku zwiększenia jego represyjności.

Powołane w treści „Oceny skutków regulacji” (załączonej do uzasadnienia) dane statystyczne dotyczące diagnozy stanu przestępczości w obszarze najpoważniejszych przestępstw nie potwierdzają tezy o potrzebie surowej represji wobec sprawców czynów o wysokim stopniu karygodności. Przeciwnie, jak dowiedziono w opinii sporządzonej dla Senatu RP⁷, „przestępczość «wzięta na cel» przez pro-

⁴ Zob. K. Wojtyczek, *Zasada proporcjonalności jako granica prawa karaniami*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 1999, nr 2, s. 33–51.

⁵ Uzasadnienie do projektu ustawy, druk sejmowy nr 2024, Sejm IX kadencji, s. 1.

⁶ Ibidem, s. 3.

⁷ J. Giezek, D. Gruszecka, K. Lipiński, *Opinia na temat ustawy z dnia 7 lipca 2022r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 762). Opinie i ekspertyzy*, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Warszawa 2022, s. 1–97.

jektodawcę ulega systematycznej redukcji (...) tendencja spadkowa jest ewidentna". Autorzy opinii odnotowują m.in., że liczba stwierdzonych przestępstw: zgwałcenia zmniejszyła się z 1567 w 2010 r. do 1326 w 2018 r. i do 1034 w 2020 r., seksualnego wykorzystania małoletnich (art. 200 k.k.) – zmniejszyła się z 1532 w 2010 r. do 1360 w 2020 r., przestępstwa zabójstwa spadła z 680 w 2010 r. do 641 w 2020 r., a przestępstwa udziału w zorganizowanej grupie przestępczej (art. 258 k.k.) – z 1311 w 2010 r. do 804 w 2020 r. Z kolei liczba skazanych za przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji zmniejszyła się z 71 861 w 2014 r. do 56 771 w 2018 r., w tym za przestępstwo spowodowania wypadku ze skutkiem śmiertelnym lub ze skutkiem w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 177 § 2 k.k.) z 1999 w 2016 r. do 1412 w 2020 r.⁸ Należy dodać, że projektodawca, argumentując tezę o potrzebie zaostrzenia systemu karnia, odwołał się ponadto do wyników badań ankietowych, zrealizowanych w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości, na temat opinii społeczeństwa co do zaostrzenia odpowiedzialności karnej. Jednakże – jak trafnie wskazują autorzy opinii sporządzonej dla Senatu RP – badania ankietowe, częściowo przeprowadzone „nieprawidłowo”, odnoszą się do społecznej „akceptacji określonej polityki kryminalnej”, a nie są właściwym narzędziem diagnozy efektywności prawa karnego, w związku z tym „nie mogą przesadzać o merytorycznej konieczności ingerencji w prawa i wolności obywatelskie”⁹.

Co więcej, najnowsze wyniki obszernych badań, analizujących m.in. stan przestępczości w Polsce oraz poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, opublikowane przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w *Atlasie przestępczości w Polsce 7*¹⁰, nie tylko potwierdzają co do zasady ustalenia poczynione przez autorów opinii, o której mowa wyżej, a dotyczące spadku przestępczości w obszarze najpoważniejszych przestępstw we wskazanych przez projektodawcę kategoriach przestępstw, ale ukazują utrzymującą się w ostatnich latach tendencję spadkową przestępczości. W podsumowaniu badań stwierdzono, że:

Najważniejsze ustalenie prezentowanych w *Atlasie przestępczości w Polsce 7*, wynikające praktycznie z każdego rozdziału, to bezprecedensowy na przestrzeni ostatnich trzech minionych dekad stan bezpieczeństwa w Polsce. W zakresie bezpieczeństwa kryminalnego Polska jest jednym z bezpieczniejszych krajów europejskich (...). Pomimo regularnie nagłaśnianych medialnie drastycznych przypadków łamania norm społecznych i prawnych osoby mieszkające w Polsce czują się w niej bezpiecznie i deklarują, że rzadko padają ofiarą najpoważniejszych przestępstw¹¹.

Odwołując się do prezentowanych we wskazanej publikacji danych dotyczących przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach, ograniczając się do 2013 r.

⁸ Bliżej na ten temat zob. ibidem, s. 12–13 i 19. Zob. także M. Melezini, *Tendencje w polityce karnej po reformie prawa karnego z 2015 r.*, w: *Racjonalna sankcja karna w systemie prawa*, red. P. Góralski, A. Muszyńska, Warszawa 2019, s. 125–127.

⁹ Bliżej na ten temat zob. J. Giezek, D. Gruszecka, K. Lipiński, *Opinia...*, op. cit., s. 13–20.

¹⁰ P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczynska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości w Polsce 7*, Warszawa 2025, s. 5–246, <https://wydawnictwo.iws.gov.pl/produkt/atlas-przestepczosci-w-polsce-7/> (dostęp: 6.07.2025).

¹¹ P. Waszkiewicz, *Zakończenie*, w: P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczynska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości...*, op. cit., s. 243.

(od tego roku Policja stosuje nowy system statystyczny) oraz do 2023 r., należy odnotować, że ogólna liczba przestępstw stwierdzonych zmniejszyła się z 992 978 w 2013 r. do 792 014 w 2023 r., w tym: liczba zabójstw – z 570 do 559, zgwałceń – z 1256 do 1040, rozbojów – z 7822 do 1966, kradzieży z włamaniem – ze 126 553 do 68 185, kradzieży – ze 197 498 do 110 443. Na zmiennym poziomie kształtowała się liczba stwierdzonych przestępstw obcowania płciowego z małoletnim (art. 200 § 1 k.k.) i wynosiła: w 2013 r. – 1078, 2015 – 954, 2019 – 1126, 2023 – 1089. Warto też odnotować, że liczba skazań za przestępstwa drogowe zmniejszyła się ze 141 906 w 2013 r. do 59 812 w 2023 r., w tym skazań za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego – z 55 792 w 2013 r. do 36 682 w 2023 r., a skazań za powtórne prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego – z 11 444 w 2013 r. do 6506 w 2023 r.¹² Stwierdzić zatem wypadnie, iż zwiększenie poziomu represyjności prawa karnego przez ustawę z 7.07.2022 r. w obliczu zmniejszającego się poziomu przestępczości i wysokiego poczucia bezpieczeństwa obywateli uznać należy za nieracjonalne. Zostało oparte na wadliwie zdiagnozowanej rzeczywistości. Tym samym nie respektuje konstytucyjnej zasady konieczności w zakresie regulacji karnych (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

Z uzasadnienia nowelizacji Kodeksu karnego wynika, że przekształcenia normatywne, przebudowujące w sposób zasadniczy system prawa karnego, dotyczyły trzech płaszczyzn, tj. zmian w zakresie surowości sankcji karnych i konstrukcji poszczególnych typów czynów zabronionych, zmian rozbudowujących podstawy nadzwyczajnego obostrzenia kary oraz zmian w ogólnych dyrektywach wymiaru kary ukierunkowanych w stronę wyboru bardziej surowej represji karnej¹³. Jednakże kompleksowa analiza wprowadzonych zmian pozwala stwierdzić, że zwiększyły one punitywność całego Kodeksu karnego¹⁴.

Zmianą o kluczowym znaczeniu dla wielu innych nowych rozwiązań Kodeksu karnego była modyfikacja katalogu kar w wyniku nowego ukształtowania granic tzw. terminowej kary pozbawienia wolności (art. 37 k.k.) wraz z usunięciem z katalogu kar punktowej kary 25 lat pozbawienia wolności (uchylony art. 32 pkt 4 k.k.). W konsekwencji, zgodnie z art. 37 k.k., jeśli chodzi o terminową karę pozbawienia wolności, która co do zasady mogła być wymierzona od miesiąca do 15 lat, obecnie jej górna granica wymiaru wynosi 30 lat. W doktrynie od wielu lat toczyła się dyskusja wokół kar długoterminowych pozbawienia wolności. Zwracano z jednej strony

¹² Blżej na ten temat zob. J. Klimczak, J. Włodarczyk-Madejska, *Przestępstwa stwierdzone*, w: P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczyńska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości...*, op. cit., s. 17–56; P. Ostaszewski, *Prawnokarna reakcja na popełnione przestępstwa i wykroczenia*, w: P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczyńska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości...*, op. cit., s. 77–118.

¹³ Uzasadnienie..., op. cit., s. 1.

¹⁴ Zob. m.in. powołaną wcześniej *Opinię...* na temat ustawy autorstwa J. Giezek, D. Gruszczej, K. Lipińskiego, s. 1–97; A. Barczak-Oplustil, M. Małecki, S. Tarapata, M. Iwański, *Ekspertyza. Populistyczna nowelizacja prawa karnego. Ustawa z dnia 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 762)*, Kraków 19.07.2022 r., <https://kipk.pl/ekspertyzy/populistyczna-nowelizacja-prawa-karnego/> (dostęp: 5.01.2022); T. Gardocka, *Opinia dotycząca projektu zmian w Kodeksie karnym (druk sejmowy nr 2024; data projektu: 22 lutego 2022 r.)*, Warszawa, 24 marca 2024 r., <https://www.sejm.gov.pl> (dostęp: 20.09.2022).

uwagę, że między górną granicą kary pozbawienia wolności, ustaloną na poziomie 15 lat, a punktową karą 25 lat pozbawienia wolności, jest tak duża luka, że w sprawach o zbrodnie utrudnia pełną realizację zasady indywidualizacji odpowiedzialności karnej oraz uniemożliwia osiągnięcie tzw. wewnętrznej sprawiedliwości wyroku. Z drugiej – podnoszono, że podwyższenie górnej granicy rodzajowej terminowej kary pozbawienia wolności mogłoby wpłynąć na zwiększenie stopnia represyjności prawa karnego, bowiem w ślad za zmianą maksymalnej granicy kary terminowego pozbawienia wolności z 15 lat do 25 lat, powstałaby konieczność przebudowy niektórych sankcji karnych w obrębie przepisów części szczególnej Kodeksu karnego typizujących przestępstwa. I tak się stało. Ustawodawca nie tylko wypełnił lukę między karą 15 lat pozbawienia wolności a karą 25 lat pozbawienia wolności, ale nawet podwyższył górną granicę rodzajowej kary pozbawienia wolności do 30 lat, z całkowitym pominięciem uzasadnienia tej decyzji¹⁵. Nie ulega wątpliwości, że wzmaga to represyjność Kodeksu karnego i może doprowadzić do zwiększenia punitywności praktyki wymiaru sprawiedliwości, co jest wysoce prawdopodobne m.in. w kontekście dokonanych zmian w regulacji zawartej w art. 53 k.k., określającym ogólne dyrektywy sądowego wymiaru kary, który hołduje idei negatywnej prewencji ogólnej.

Trzeba też podkreślić, że konsekwencją podwyższenia górnej granicy rodzajowej kary pozbawienia wolności z 15 lat do 30 lat i usunięcia z katalogu kar punktowej kary 25 lat pozbawienia wolności było podwyższenie górnych progów ustawowego zagrożenia za szereg przestępstw. Przykładowo, w miejsce dotychczasowej sankcji ustalającej górną granicę ustawowego zagrożenia na poziomie 12 lat pozbawienia wolności, wprowadzono zagrożenie do 15 lat pozbawienia wolności (np. w art. 163 § 3 k.k., 166 § 1, 190 § 3, 223 § 2, 280 § 1 k.k.), a w miejsce sankcji przewidującej górną granicę kary pozbawienia wolności na poziomie 15 lat wprowadzono zagrożenie do 20 lat pozbawienia wolności (np. w art. 156 § 1 k.k., 189a § 1, 197 § 3, 252 § 1, 270a § 2 k.k.). Skala zmian w przepisach części szczególnej Kodeksu karnego jest ogromna i tylko w niektórych pojedynczych wypadkach modyfikacja ustawowego zagrożenia jest uzasadniona (np. w art. 130 k.k.). Wprowadzono także nowe typy przestępstw (np. przyjęcie zlecenia zabójstwa – art. 148a k.k.), w tym również nowe typy kwalifikowane np. ze względu na wielką wartość przedmiotu czynności wykonawczej w art. 228 § 5a k.k. oraz w art. 229 § 4 k.k., tj. w regulacjach dotyczących przestępstwa sprzedajności oraz przekupstwa. Ponadto zmodyfikowano niektóre dotychczasowe typy kwalifikowane, poszerzając znamiona kwalifikujące (np. w art. 197 § 3 k.k. dotyczącym przestępstwa zgwałcenia) i jednocześnie podwyższono górną granicę ustawowego zagrożenia z 15 lat do 20 lat. Ewidentnie widać, że podwyższenie górnej granicy terminowej kary pozbawienia wolności prawodawca wykorzystał do wyraźnego podwyższenia sankcji za liczne

¹⁵ Na temat toczącej się w piśmiennictwie dyskusji zob. M. Melezini, *Proponowane zmiany w regulacji kar*, w: *Aktualne problemy i perspektywy prawa karnego*, red. M. Mozgawa, P. Poniatowski, K. Wala, Warszawa 2022, s. 166–173; O. Sitarz, *Najważniejsze zmiany w zakresie przepisów dotyczących kar w kodeksie karnym z 1997 roku*, w: *Polskie prawo karne po 25 latach obowiązywania kodeksu karnego z 1997 roku*, red. J. Lachowski, Warszawa 2024, s. 92–99.

przestępstwa i to bez porównania tych sankcji z innymi występującymi w przepisach Kodeksu karnego, co doprowadziło do głębokiej wewnętrznej niespójności systemu sankcji karnych.

Ze zmianami zwiększającymi punitywność Kodeksu karnego korespondują liczne zmiany istotnie ograniczające sędziowskie uznanie w zakresie wymiaru kary. Wyrazem braku zaufania do sędziowskiego wymiaru kary są m.in. wprowadzone dodatkowe kazuistyczne uregulowania, określające wyższe dolne granice kar nieizolacyjnych, tj. grzywny samoistnej i kumulatywnej (art. 33 § 1a–2a k.k.) oraz kary ograniczenia wolności (art. 34 § 1aa k.k.), których surowość została powiązana z wysokością ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności. Równocześnie zmodyfikowana treść art. 37a k.k. określiła wyższe progi grzywny (150 stawek dziennych) oraz kary ograniczenia wolności (4 miesiące) w wypadku orzekania kary nieizolacyjnej zamiast występującej w ustawowym zagrożeniu kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 8 lat w ramach instytucji zamiany kary.

Zaostrzeniu represji karnej sprzyjają także nowe rozwiązania dotyczące kolizji podstaw do nadzwyczajnego obostrzenia lub złagodzenia kary, zawarte w art. 57 § 3 k.k. Zgodnie bowiem z treścią tego przepisu, jeżeli zbiegają się podstawy do nadzwyczajnego złagodzenia lub obostrzenia kary o charakterze obligacyjnym i fakultatywnym, sąd stosuje podstawę o charakterze obligacyjnym. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że Kodeks karny co do zasady przewiduje obligacyjne nadzwyczajne obostrzenie, podczas gdy złagodzenie kary w większości wypadków ma charakter fakultatywny. Oznacza to, że w znakomitej większości przypadków będzie obowiązek nadzwyczajnego obostrzenia kary.

Do zaostrzenia odpowiedzialności karnej prowadzą nowe rozwiązania dotyczące sprawców popełniających przestępstwa w warunkach recydywy wielokrotnej. Przede wszystkim wprowadzono nową postać recydywy specjalnej (art. 64a k.k.), w odniesieniu do przestępstwa zbrodni zabójstwa w związku ze zgwałceniem lub przestępstwa przeciwko wolności seksualnej zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat. Należy zauważyć, że za tego rodzaju przestępstwa przewidziane są bardzo surowe kary w ramach tzw. zwyczajnego ustawowego wymiaru kary, a uprzednia karalność za przestępstwo umyślne stanowi okoliczność obciążającą (art. 53 § 2a pkt 1 k.k.), tymczasem ustawodawca wprowadził dalsze zaostrzenie odpowiedzialności karnej przy ponownym ich popełnieniu, bowiem sąd będzie musiał wymierzyć karę pozbawienia wolności w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę. Nowe brzmienie nadano również art. 64 § 1 i 2 k.k., w ramach którego w wypadku recydywy specjalnej wprowadzono m.in. obligatoryjność wymierzenia kary powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia z możliwością jej wymierzenia w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę (§ 1), a w wypadku recydywy wielokrotnej – obligatoryjność wymierzenia kary pozbawienia wolności w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę (§ 2). Tak ukształtowane przepisy uniemożliwiają elastyczne reagowanie na czyny popełniane w warunkach recydywy.

Wyrazem dążenia ustawodawcy do zmiany filozofii karania jest także modyfikacja treści art. 53 k.k., dotyczącego zasad i dyrektyw sądowego wymiaru kary. Mianowicie zasadę winy z jej funkcją limitującą przy wymiarze kary orzekanej wobec sprawcy, ustanawiającą nieprzekraczalną granicę dolegliwości w konkretnym wypadku, przesunięto na koniec art. 53 § 1 k.k., co może być odczytane jako umniejszenie znaczenia zasady stopnia winy w procesie wymiaru kary, zwłaszcza że na czołowe miejsce ustawodawca wysunął dyrektywę stopnia społecznej szkodliwości czynu, a następnie wymóg uwzględniania okoliczności obciążających i łagodzących (art. 53 § 2a i 2b k.k.). Ponadto istotnie zmodyfikowano treść dyrektyw prewencyjnych. W miejsce prewencji ogólnej pozytywnej, sformułowanej wcześniej jako „potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa”, wprowadzono prewencję ogólną negatywną, związaną z celami kary w zakresie społecznego oddziaływania, akcentując odstrasżającą funkcję kary, która poprzez swoją surowość ma powstrzymać innych potencjalnych sprawców od popełniania przestępstw. Modyfikacja treści art. 53 § 1 k.k. objęła także dyrektywę prewencji indywidualnej. Zrezygnowano bowiem z celów wychowawczych, jakie kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, pozostawiając jedynie cele zapobiegawcze kary.

Co więcej, drastyczne obostrzenia objęły nawet karę dożywotniego pozbawienia wolności. Otóż wprowadzono możliwość orzeczenia przez sąd w wyroku skazującym nawet zakazu warunkowego zwolnienia skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności wobec osoby ponownie skazanej na karę dożywotniego pozbawienia wolności albo na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 20 lat (art. 77 § 3 k.k.) oraz wobec skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności, którego pozostawanie na wolności spowoduje niebezpieczeństwo dla innych (art. 77 § 4 k.k.). Ponadto podwyższono z 25 lat do 30 lat minimum wykonania kary, po odbyciu której skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności będzie mógł ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie (art. 78 § 3 k.k.). Powszechnie krytykowane w doktrynie dwa nowe przepisy art. 77 k.k., uprawniające do orzeczenia zakazu warunkowego zwolnienia, uznano za naruszające art. 30 i 40 Konstytucji RP oraz art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Nie ulega wątpliwości, że kara dożywotniego pozbawienia wolności bez prawa ubiegania się o warunkowe zwolnienie jest karą niehumanitarną i okrutną. Trzeba dodać, że w przypadku skazania na karę dożywotniego pozbawienia wolności sąd może już w wyroku skazującym wyznaczyć surowsze ograniczenia do skorzystania przez skazanego z warunkowego zwolnienia (art. 77 § 2 k.k.).

Osobnym, istotnym problemem jest obniżenie wieku odpowiedzialności karnej nieletnich w wyniku wprowadzenia możliwości przypisania odpowiedzialności karnej nieletniemu, który dopuszcza się przestępstwa z art. 148 § 2 lub 3 k.k. po ukończeniu 14 lat, a przed ukończeniem 15 lat, przy spełnieniu dodatkowych warunków (art. 10 § 2a k.k.). Oznacza to, że wobec osoby, która ukończyła 14 lat, będzie można orzec karę nawet 30 lat pozbawienia wolności. Łatwo zauważyć, że w miejsce stosowania wobec takiego nieletniego oddziaływań wychowawczych wprowadzono możliwość stosowania surowej represji karnej związanej z umieszczeniem nieletniego w zakładzie karnym. Zmiana ta jest o tyle zaskakująca, że

ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich z 2022 r.¹⁶ wprowadziła możliwość orzeczenia przez sąd rodzinny wobec nieletnich, którzy dopuścili się najcięższych czynów karalnych, w tym określonych w art. 148 § 1, 2 lub 3 k.k., umieszczenia w zakładzie poprawczym na okres dłuższy niż do ukończenia przez nieletniego 21 lat, tj. do ukończenia 24 lat. Jednocześnie zgodnie z założeniami ustawy przewiduje się utworzenie nowego rodzaju zakładu, mianowicie zakładu poprawczego dla nieletnich, którzy ukończyli 21 lat. Tego rodzaju rozwiązanie wprowadzone przez ustawę o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich umożliwia stosowanie wobec 14-latka środka o charakterze quasikary na okres 10 lat. Trudno jest zatem racjonalnie uzasadnić wprowadzony przez Kodeks karny rygoryzm traktowania nieletnich 14-latków, wynikający z art. 10 § 2a k.k.

Przedstawione przykładowo najważniejsze zmiany wprowadzone na mocy ustawy z 7 lipca 2022 r. wskazują, jak drastycznie zwiększyła się punitywność Kodeksu karnego. Są to zmiany tak obszerne i głębokie, że istotnie modyfikują wcześniej zbudowaną aksjologię Kodeksu karnego oraz przyjętą filozofię karania, a przy tym nie znajdują najmniejszego uzasadnienia w rzeczywistości związanej ze stanem przestępczości. Dotychczasowy kierunek rozwoju prawa karnego, oparty na paradygmacie racjonalizmu w prawie karnym, niewątpliwie został zatrzymany, a nawet nastąpił regres. Prawodawca, poza radykalnym zaostrzeniem odpowiedzialności karnej, nie wprowadził żadnych nowych rozwiązań, które zapewniłyby dalszy postęp w rozwoju prawa karnego i umożliwiłyby unowocześnienie polityki karnej, jednocześnie chroniąc prawa i wolności człowieka przed nadmierną i nieuzasadnioną ingerencją władzy państwowej. Przeciwnie, wprowadził zmiany, które mogą cofnąć zarysowujące się po reformie Kodeksu karnego z 2015 r. pozytywne przekształcenia w praktyce wymiaru sprawiedliwości.

Trzeba przypomnieć, że rozwiązania przyjęte przez ustawę z 7 lipca 2022 r. były zapowiadane od dłuższego czasu. Zasadniczo stanowią powielenie regulacji zawartych w ustawie z 13 czerwca 2019 r.¹⁷, która z przyczyn proceduralnych została uznana przez Trybunał Konstytucyjny¹⁸ za niezgodną z Konstytucją RP i nie weszła w życie. Unormowania tej ustawy budziły liczne zastrzeżenia merytoryczne ekspertów i wielu instytucji, m.in. Sądu Najwyższego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, również przedstawiciele nauki i praktyki¹⁹. I chociaż większość uwag zachowała aktualność w odniesieniu do zmian dokonanych w ustawie z 7 lipca 2022 r., to w procesie legislacyjnym zostały zignorowane. Odrzucono wpływ niezależnych ekspertów na tworzenie prawa karnego i kształtowanie podstaw polityki karnej, które wymagają wiedzy specjalistycznej. Ważniejsze

¹⁶ Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 978 ze zm.).

¹⁷ Ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3451, Sejm VIII kadencji).

¹⁸ Wyrok TK z dnia 14.07.2020 r., Kp 1/19, OTK ZU A/2020, poz. 36.

¹⁹ Ponad 20 opinii prawnych ekspertów, w tym opinię prawną sygnowaną przez ponad 150 naukowców oraz opinię Rzecznika Praw Obywatelskich, opublikowano na stronie: <https://www.rpa.gov.pl/pl/content/zmiany-wprawie-karnym-2019-opinie-ekspertow-i-rpo> (dostęp: 10.07.2019).

od naukowych analiz przestępczości i karania stały się rzekome społeczne oczekiwania zapewnienia przez państwo bezpieczeństwa obywateli.

W nowej sytuacji politycznej po ostatnich wyborach parlamentarnych z dnia 4 kwietnia 2024 r. została powołana Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego²⁰ i wróciła możliwość racjonalnej reformy prawa karnego.

Opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego projekt ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw²¹ miał charakter „w istocie interwencyjny”, a proponowana nowelizacja naprawcza została dokonana „w niezbędnym jedynie zakresie”²². W uzasadnieniu projektu Komisja Kodyfikacyjna stwierdziła, że podstawowym założeniem nowelizacji prawa karnego było doprowadzenie „do modyfikacji lub wyeliminowania regulacji najbardziej kontrowersyjnych, naruszających standard racjonalnego oraz zgodnego z Konstytucją RP tworzenia prawa”, a także „konieczność dostosowania kodeksu karnego do wiążących Polskę umów międzynarodowych oraz regulacji Unii Europejskiej”²³. Po ponad 100 nowelizacjach Kodeksu karnego zatem Komisja Kodyfikacyjna zaproponowała kolejną nowelizację, która choć przewiduje bardzo ważne zmiany, to stanowi nowelizację wcześniej dokonanej nowelizacji i nie ma ambitniejszego zamysłu dokonania reformy prawa karnego. Jednocześnie zapowiedziane są kolejne zmiany uregulowań Kodeksu karnego, które będą zrealizowane „w perspektywie krótko i średnioterminowej”²⁴. Wydaje się jednak, że nasze prawo karne wymaga gruntownych zmian, a nie tylko punktowych, zasadniczo przywracających stan prawny sprzed nowelizacji Kodeksu karnego z 2022 r. Należy uznać za potrzebne podjęcie w najbliższej przyszłości prac nad przygotowaniem nowego Kodeksu karnego.

W projekcie ustawy Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego zaproponowała następujące zmiany w Kodeksie karnym:

- 1) uchylenie art. 10 § 2a k.k., wprowadzającego możliwość odpowiedzialności karnej 14-letniego nieletniego, oraz przywrócenie pierwotnego brzmienia art. 10 § 2 k.k. i art. 10 § 3 k.k., dotyczących wymiaru kary nieletniemu;
- 2) uchylenie art. 33 § 1a i 2a k.k. oraz art. 34 § 1aa k.k., podwyższających dolne granice ustawowych zagrożeń grzywny oraz kary ograniczenia wolności wraz z wprowadzeniem odpowiedniej zmiany w art. 37a k.k.;
- 3) obniżenie z 30 lat do 25 lat górnej rodzajowej granicy tzw. terminowej kary pozbawienia wolności orzekanej w ramach tzw. zwyczajnego wymiaru kary (art. 37 k.k.) i w ślad za tym modyfikacja m.in. art. 38 § 3 k.k.;

²⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z 5.03.2024 – zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 348).

²¹ Zob. <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekty-aktów-prawnych> (dostęp: 4.08.2025).

²² Uzasadnienie projektu ustawy sanacyjnej w zakresie prawa karnego, <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekty-aktów-prawnych> (dostęp: 4.08.2025), s. 2.

²³ Uzasadnienie..., op. cit., s. 2 i 7.

²⁴ Prof. W. Wróbel – projekt pilnych zmian w prawie karnym – rozmowa, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/zmiany-w-kodeksie-karnym-wykroczeń-wykonawczym-postępowania-karnego-prof-włodzimierz-wróbel,527076.html> (dostęp: 20.08.2025).

- 4) zmodyfikowanie treści art. 37a k.k. i powrót do brzmienia przepisu określonego ustawą z 20 lutego 2015 r., w ramach którego kary nieizolacyjne uzupełniają ustawowe zagrożenie za występki zagrożony karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat;
- 5) wyeliminowanie z przepisu art. 42 § 2 i 3 k.k., wprowadzonej przez ustawę z 7 lipca 2022 r. jednej z przesłanek orzekania zakazu prowadzenia pojazdów w postaci spożycia alkoholu lub zażycia środka odurzającego po popełnieniu przestępstwa z art. 173, 174 lub 177 k.k. przed poddaniem się sprawcy przez uprawniony organ badaniu w celu ustalenia zawartości alkoholu lub środka odurzającego w organizmie;
- 6) wprowadzenie fakultatywności w miejsce obligatoryjności orzekania przepadku pojazdu mechanicznego (art. 44b § 1 k.k.) oraz syntetyczne ujęcie przepisu art. 44b § 2 k.k., a także wprowadzenie możliwości orzeczenia nawiazki na rzecz Skarbu Państwa, jeżeli orzeczenie przepadku lub jego równowartości byłoby niewspółmierne do wagi czynu (art. 44b § 3 k.k.);
- 7) powrót do pierwotnego ujęcia i układu ogólnych dyrektyw sądowego wymiaru kary (art. 53 k.k.) wraz z przesunięciem zasady winy z treści art. 53 § 1 k.k. do osobnej jednostki redakcyjnej, tj. art. 53 § 1a k.k., a także rezygnację z ustawowego katalogu okoliczności obciążających i łagodzących;
- 8) powrót do pierwotnych zasad określających konsekwencje zbiegu podstaw nadzwyczajnego obostrzenia kary z podstawami nadzwyczajnego złagodzenia kary (zmiany w przepisach art. 57 k.k.);
- 9) rozszerzenie zasady *ultima ratio* kary pozbawienia wolności na wszystkie przypadki, w których za popełniony czyn zabroniony można orzec nie tylko karę pozbawienia wolności, ale także grzywnę lub karę ograniczenia wolności (art. 58 § 1 k.k.); wprowadzenie nowej zasady w art. 58 § 1a k.k., dopuszczającej możliwość wymierzenia kary dożywotniego pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy zachodzą wyjątkowe okoliczności, a także w art. 58 § 1b k.k., dopuszczającej możliwość orzeczenia kary pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym 15 lat tylko przy zaistnieniu wyjątkowych okoliczności, o ile przestępstwo nie jest zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności;
- 10) powrót do pierwotnego rozwiązania art. 60 § 3 k.k. oraz wprowadzenie zmian dostosowawczych w art. 60 § 6–7a k.k., normujących nadzwyczajne złagodzenie kary w wyniku projektowanych zmian art. 37a k.k.;
- 11) rezygnację z wprowadzonych nowych podstaw nadzwyczajnego obostrzenia kary, tj. powrót do pierwotnego brzmienia art. 64 § 1 i 2 k.k. oraz uchylenie art. 64a k.k., dotyczącego szczególnej postaci recydywy specjalnej i związanego z tym rozwiązaniem art. 73 § 2 k.k.;
- 12) powrót do poprzedniego uregulowania warunkowego zwolnienia skazanego z odbycia reszty kary pozbawienia wolności i wyeliminowanie możliwości orzeczenia zakazu warunkowego zwolnienia przy karze dożywotniego pozbawienia wolności (art. 77–80 k.k.) z pewnymi modyfikacjami, w tym m.in. związanymi z uchyleniem art. 64a k.k., a także obniżenie minimum formalnego odbycia kary w przypadku skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności z 30 lat kary pozbawienia wolności do 25 lat (art. 78 § 3 k.k.);

- 13) powrót do pierwotnego brzmienia art. 85a k.k., dotyczącego dyrektyw wymiaru kary łącznej oraz modyfikację modelu wymiaru kary łącznej (art. 86 k.k. i art. 87 § 1 k.k.);
- 14) modyfikację treści przepisu art. 102 § 1 k.k. oraz uchylene art. 102 § 2 k.k., dotyczących przedłużenia terminu przedawnienia, a także art. 107 § 3 k.k., dotyczącego zatarcia skazania na karę dożywotniego pozbawienia wolności;
- 15) uchylene art. 115 § 9a k.k., dotyczącego kradzieży szczególnie zuchwałej i odpowiednio art. 278 § 3a k.k.;
- 16) powrót (co do zasady) do systemu ustawowych zagrożeń sprzed nowelizacji Kodeksu karnego ustawą z 7 lipca 2022 r. oraz modyfikację treści niektórych przepisów części szczególnej Kodeksu karnego, np. art. 165a § 1 k.k., 178 i 178a k.k.

Zaproponowane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego zmiany należy uznać za trafne, a ich wprowadzenie – za pilne. Zmierzają przede wszystkim do wyeliminowania tych uregulowań, które były powszechnie krytykowane i które wprowadziły niepotrzebne, niemające uzasadnienia zaostrzenie odpowiedzialności karnej, czy były sprzeczne z Konstytucją RP lub prawem międzynarodowym oraz prowadziły do ograniczenia sędziowskiego uznania przy ustalaniu wymiaru kary.

Na bazie projektu przygotowanego przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego opracowano w Ministerstwie Sprawiedliwości ostateczną wersję projektu, który jako projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 28.10.2024 r. (UD 153)²⁵ został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 15.07.2025 r.

Rządowy projekt nowelizacji Kodeksu karnego ogranicza się do propozycji zmian uregulowań najbardziej kontrowersyjnych, które są sprzeczne z normami konstytucyjnymi oraz naruszają standardy racjonalnego i zgodnego z Konstytucją RP tworzenia prawa, również w kontekście potrzeby przywrócenia zasad praworządności. W motywach inicjatywy legislacyjnej wskazano, że projektowana nowelizacja ma charakter interwencyjny, a jej przeprowadzenie w trybie pilnym uznano za niezbędne²⁶. Przyjęta w projekcie rządowym idea zmiany niektórych regulacji Kodeksu karnego zasadniczo była zbieżna z podstawowym celem nowelizacji Kodeksu karnego wskazanym w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, bowiem również podkreślono naprawczy charakter zmian.

Ogólną cechą proponowanych rozwiązań w projekcie rządowym jest akceptacja kierunku zmian normatywnych zawartych w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej. Jednakże nie wszystkie rozwiązania zaproponowane przez Komisję Kodyfikacyjną uzyskały poparcie rządu.

Przede wszystkim odrzucono propozycję Komisji Kodyfikacyjnej obniżenia górnej rodzajowej granicy tzw. terminowej kary pozbawienia wolności z dotychczasowych 30 lat do 25 lat (art. 37 k.k.) i w konsekwencji pominięto proponowaną

²⁵ UD 153, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-Kodeks-karny-Kodeks-postepowania-karnego-oraz-niektorych-innych-ustaw2> (dostęp: 20.08.2025).

²⁶ Zob. nr projektu UD 153. Cel i przyczyny planowanych rozwiązań, zob. ibidem.

zmianę art. 38 § 2 k.k., wyznaczającą maksimum nadzwyczajnie obostrzonej kary pozbawienia wolności na 25 lat. Pociągnęło to za sobą nieuwzględnienie propozycji zmian górnych progów ustawowego zagrożenia za poszczególne przestępstwa. Rząd nie podzielił stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej o potrzebie powrotu do systemu sankcji w kształcie przed zmianami ustawą z 7 lipca 2022 r. Niemniej w kilku przepisach rząd przyjął propozycje Komisji Kodyfikacyjnej, dotyczące modyfikacji ustawowych zagrożeń, tj. w art. 190 § 1 k.k., art. 270a § 2, art. 271a § 2, art. 277a § 1 i 2 oraz w art. 305 § 1 k.k.

W projekcie rządowym pominięto także propozycję Komisji Kodyfikacyjnej uchylecia art. 10 § 2a k.k., który wprowadził możliwość odpowiedzialności karnej nieletniego od 14. roku życia za przestępstwo określone w art. 148 § 2 lub 3 k.k., o ile równocześnie zostaną spełnione dodatkowe przesłanki. Decyzja ta spotkała się z negatywną opinią Rzecznika Praw Obywatelskich²⁷.

Nie uzyskała także poparcia rządu propozycja Komisji Kodyfikacyjnej dotycząca zmiany przepisu art. 42 § 2 i 3 k.k., uchylająca nową przesłankę orzekania środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów w postaci spożycia alkoholu lub zażycia środka odurzającego po popełnieniu przestępstwa z art. 173, 174 lub 177 k.k., a przed poddaniem się sprawcy badaniu w celu ustalenia zawartości alkoholu lub środka odurzającego w organizmie. Pominięto również modyfikację regulacji zawartej w art. 44b k.k., dotyczącej przypadku pojazdu mechanicznego.

Odrzucono też propozycję Komisji Kodyfikacyjnej uchylecia art. 64a k.k., który wprowadził do Kodeksu karnego na mocy ustawy z 7 lipca 2022 r. nową szczególną postać recydywy specjalnej związanej z przestępstwami seksualnymi z zaostrożoną odpowiedzialnością karną.

Ponadto pominięto uchylene art. 115 § 9a k.k., który ustanowił definicję legalną kradzieży szczególnie zuchwałej, oraz przestępstwa z art. 278 § 3a k.k. w postaci kradzieży szczególnie zuchwałej. W pozostałym zakresie projektowane zmiany przedstawione przez Komisję Kodyfikacyjną zostały przeniesione do rządowego projektu nowelizacji Kodeksu karnego.

Należy podkreślić, że modyfikacje dotychczasowego stanu prawnego, zaproponowane w wersji projektu rządowego opracowanego na bazie projektu przedstawionego przez Komisję Kodyfikacyjną, obejmują zmiany najbardziej istotne i należy je zaliczyć do najpilniejszych, choć ich zakres jest niewielki. Wiązą się głównie ze zmianami, które eliminują nieuzasadnione ograniczenia swobody decyzyjnej sądu na płaszczyźnie wymiaru kary oraz ze zmianami racjonalnie kształtującymi dyrektywy sądowego wymiaru kary. Stwarza to nadzieję, że wróci możliwość racjonalizacji praktyki wymiaru sprawiedliwości, choć nie jest pewne, czy „naprawianie” prawa karnego nawet w tak wąskim zakresie zakończy się optymistycznym akcentem.

²⁷ Zob. UD 153 projekt ustawy. Uwagi RPO do projektu zmian w prawie karnym, *ibidem*.

BIBLIOGRAFIA

- Barczak-Oplustil A., Małecki M., Tarapata S., Iwański M., *Ekspertyza. Populistyczna nowelizacja prawa karnego. Ustawa z dnia 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Druk senacki nr 762)*, Kraków 19.07.2022 r., <https://kipk.pl/ekspertyzy/populistyczna-nowelizacja-prawa-karnego/>.
- Gardocka T., *Opinia dotycząca projektu zmian w Kodeksie karnym (druk sejmowy nr 2024, data projektu: 22 lutego 2022 r.)*, Warszawa, 24 marca 2022 r., <https://www.sejm.gov.pl>.
- Giezek J., Gruszecka D., Lipiński K., *Opinia na temat ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 762). Opinie i ekspertyzy*, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Warszawa 2022.
- Klimczak J., Włodarczyk-Madejska J., *Przestępstwa stwierdzone*, w: P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczyńska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości w Polsce 7*, Warszawa 2025.
- Melezini M., *Tendencje w polityce karnej po reformie prawa karnego z 2015 r.*, w: *Racjonalna sankcja karna w systemie prawa*, red. P. Góralski, A. Muszyńska, Warszawa 2019, s. 125–127.
- Melezini M., *Proponowane zmiany w regulacji kar*, w: *Aktualne problemy i perspektywy prawa karnego*, red. M. Mozgawa, P. Poniatowski, K. Wala, Warszawa 2022, s. 166–173.
- Ostaszewski P., Włodarczyk-Madejska J., Klimczak J., Gruszczyńska B., Waszkiewicz P., *Atlas przestępczości w Polsce 7*, Warszawa 2025, <https://wydawnictwo.iws.gov.pl/produkt/atlas-przestepczosci-w-polsce-7/>.
- Sitarz O., *Najważniejsze zmiany w zakresie przepisów dotyczących kar w Kodeksie karnym z 1997 roku*, w: *Polskie prawo karne po 25 latach obowiązywania kodeksu karnego z 1997 roku*, red. J. Lachowski, Warszawa 2024.
- Uzasadnienie do projektu ustawy, druk sejmowy nr 2024, Sejm IX kadencji.
- Uzasadnienie projektu ustawy sanacyjnej w zakresie prawa karnego, <https://www.gov.pl/pl/web/sprawiedliwosc/projekty-aktow-prawnych>.
- Waszkiewicz P., *Zakończenie*, w: P. Ostaszewski, J. Włodarczyk-Madejska, J. Klimczak, B. Gruszczyńska, P. Waszkiewicz, *Atlas przestępczości w Polsce 7*, Warszawa 2025, <https://wydawnictwo.iws.gov.pl/produkt/atlas-przestepczosci-w-polsce-7/>.
- Wojtyczek K., *Zasada proporcjonalności jako granica prawa karania*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 1999, nr 2.
- Wróbel W., Prof. W. Wróbel – projekt pilnych zmian w prawie karnym – rozmowa, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady-zmiany-w-kodeksie-karnym-wykroczen-wykonawczym-postepowania-karnego-prof-wlodzimierz-wrobel,527076.html>.
- Zalewski W., *Populizm penalny – próba zdefiniowania zjawiska*, w: *Populizm penalny i jego przejawy w Polsce*, red. Z. Sienkiewicz, R. Kokot, Wrocław 2009.

Cytuj jako:

Melezini M., „Interwencyjny” projekt nowelizacji kodeksu karnego w kontekście zmian dokonanych w prawie karnym na mocy ustawy z 7 lipca 2022 r. (wybrane problemy), „Ius Novum” 2026, nr 2(20), s. 1–14. DOI: 10.26399/iusnovum.v20.2.2026.13/m.melezini